

39.427
K/124

Jójjetek

15. évfolyam, 1. szám.
1962. január-február.

Távlatok

anapság a világot egészen más távlatokban éljük mint másfél évtizeddel ezelőtt. Hír- és cikkanyagát a háború előtt napjainkban összehasonlítjuk, láthatjuk, míg régebben főkérdéseink Európára, Afrikára s általában a fehér ember világára összpontosítva, manapság Ázsia és Afrikára kerülnek, manapság Ázsia és Afrika, amely még rég európai nemzetek gyarmataiból vagy világuralomokat rendszerint nem befolyásoló népekből állott, ma a különbözőbb területeken hallatja hangját politikai, gazdasági, kulturális és vallási kérdésekben. Egy olyan átalakulás folyik világunkban, amelyhez hasonló talán a népvándorlás történetében volt. Átalakulás lehetett Európában is, egy átalakulás, melynek mi csupán a legelső kezdetét látjuk s amely évtizedek századok során keresztül folyhat, míg a mozgó erők többé-kevésbé kiforrnak és új helyét megjelölik.

egész világnak hozzá kell szoknia ezekhez új távlatokhoz. Nekünk magyaroknak, Európából jöve, mely sokszor túllentül is állt az önnön problémáival s elfeledte magát a világviszonylatban látni (ámbátor ezzel akarjuk azt mondani, hogy más nemzetek, itt e világon ezt nem tették és nem teszik), melyet az utóbbi másfél évtized eddig soha ismert módon zárt el a világ többi részétől, s is hunyorog a szemünk e távlatok átélésénél. Vallások, kulturális, társadalmi és gazdasági formák, mentalitások tömege húzó-

dik meg minde mögött, erők, melyek eddig a világ nagy egésze életében kisebb szerepet játszottak, mint amilyent a jövőben szándékoznak — s sok esetben bizonytalannal fognak is játszani.

Új-Delhiben, Indiában, nemrég fejezte be ülését az Egyházak Világtanácsa. Ez a nagygyűlés elsősorban a misszió s az új világhelyzettel való szembesülés jegyében állt. Nem politikai, hanem elsősorban vallási és társadalmi, — emberi — síkon. Szembesülés, ami egyben — hogy is lehetne ez másként? — hitvallást jelent. Hitvallást azokkal szemben, akiknek a hitvilágát megértjük és átéljük, de akikkel szemben mi Jézus Krisztusra mutatunk: nem azért, mert mi ezt vagy azt csak azért is „jobban tudjuk”, hanem azért, mert találkoztunk Jézussal s ez a találkozás határozta meg azóta is az életünket és egész belső világunkat. — A keresztyénség így ma Ázsiában és Afrikában: nem mint egy diktáló, vezérlő vallás, hanem kizárólag a maga belső erejéből — Krisztusból — élő lelki erő, amely hozzáidomul azok gondolkodásához, akik hallgatni kívánják az Ő evangéliumát s amely hozzáidomítja mindnyájunk lelkivilágát és gondolkodásmódját ehhez az evangéliumhoz.

Ez az az evangélium, mely a másikat — bárki legyen is az — testvérként kívánja elfogadni, megérteni és segíteni. Öszintén, hátsó gondolatoktól mentesen.

Ez a magatartás az, amivel a keresztyénség útát mutat az egész világnak az új világ megközelítése tekintetében.

Weöres Sándor: Három echo

ANYOS

Bézt-tövi tsorogvány! kéj-áradalommal
Játszódól vetődő árnyék-alakommal,
Tsevegve katzérkódsz a' mennyei honnal,
A' megtsingált szünek enyh vagy te
azonnal.

CSOKONAI

Hajnali keriben nyíló rózsák,
Szirmukat angyal-könnyekek mossák,
Míg kicsi párom szunnyad még.
Kék szemek tiszta gyémántjáról,
Csillaga égi szikrájáról
Rózsá-lugasban álmodnék.

KÖLCSEY

Kedv, ki jössz és szállsz magadban,
Ó te órák párlata,
Évszakoknak öntudatlan
Újló szent-állata,
Mily hegyomlás kerget téged
Mindent futni, szállani?
Folyton újuló igédnek
Hol szövődnek szálai?

1. zsoltár

Bódog ember, ki kegyetleneknek tanácsába nem járt és ki bíneseknek útára nem állott és ki veszedelmnek székibe nem ült.

De ű akarátja űrnak tervényébe, gondolkodik ű neki tervényébe éjjel és nappal.

És léssen, miképpen folyóvíznek mellette iltetett fa, ki ű idejébe adja ű gyümölcsét.

És ű levele el nem hull és mindeneket kiket téssen, bétöltetnek.

Nem úgy kegyetlenek, nem úgy, de miként por, kit szél elfútt földnek színéről.

Azért kegyetlenek ítéletbe nem támadnak fel, sem bínesek igazaknak tanácsába.

Mert ű igazaknak útát megismerte és a kegyetleneknek útát elvész.

150. zsoltár

Dicsérjétek Urat ű szentibe, dicsérjétek űtet ű erejének erességébe.

Dicsérjétek űtet ű jószágiba, és dicsérjétek űtet ű nagyságának sokasága szerint.

Dicsérjétek űtet kürtnek hangosságába, dicsérjétek űtet kintornába és hegedűbe.

Dicsérjétek űtet dobba és karba, dicsérjétek űtet húrba és orgonába.

Dicsérjétek űtet jó, hangos szavú cimbalomba; dicsérjétek űtet vigasságos cimbalomba: minden lélek dicsérje Urat!

Kulcsár-kódex, 1539.

A Jójjetek szerkesztősége boldog és Isten áldásaiban gazdag új esztendőt kíván minden olvasójának.

Barth Károly

A keresztyén teológia történetében néhányan magas hegycsúcsként emelkednek ki a környező dombok közül. Ilyen volt az ókorban Ágoston a nyugati, és Damaszkuszi János a keleti egyház számára. A középkorból Aquinói Tamást említhetjük, aki mindmáig a római katolikus egyház normatív teológusa maradt. A reformáció történetében természetesen elsősorban Lutherra és Kálvinra gondolunk. Luther volt az első nagy kezdeményező, Kálvin pedig valóra váltotta az evangélium új értelmezését. Hasonló gyökeres megújulást hozott új generációnk számára Barth Károly, aki mindnyájunk meggyőződése szerint a huszadik század vezető teológusa.

Aki Barthot meg akarja érteni, annak ismernie kell századunk első világháború előtti szakaszát. E kornak 1900 körül olyan jelentős teológiai képviselői voltak, mint Herrmann, Troeltsch és von Harnack. A fiatal Barth az ő tanítványuk volt, amíg 1914. augusztusában nevüket fel nem fedezte ama 93 német intellektuál sorában, akik nyilatkozatukban azonosították magukat II. Vilmos császár és tanácsadóinak háborús politikájával. Nyilván valami nem volt rendben e teológusok etikai fel fogásával.

Amidőn Barth etikai felfogásukat kétségbe kezdte vonni, nem azonosíthatta már magát e teológusok dogmatikájával, etikájával, biblia-magyarozatával és történetzselelével sem. Ez azt jelentette, hogy támasz és irányelvek nélkül maradt. Mint Sawenfil, a kis svájci falu lelkésze úgy érezte, hogy nincs már mondani-valója. Egy ideig azon is gondolkodott, hogy papi palástját az egyházi tanácssterem fogására akasztja és inkább valamely szakszervezet titkárságát vállalja el.

Mindebből azonban nem lett semmi. Barth újra keresni és kutatni kezdett, mint valaki, aki tudatosan tudatlan az alapvető kérdésekben. Különösen a Biblia alakjai keltették fel érdeklődését. Mi volt az ő titkuk? Miként előtte Ágoston, Luther és Kohlbrugge, ő is Pál apostolnak a rómaiakhoz írt levelénél kötött ki. Mindent felkutatott, amit erről az elismert, de főleg az el nem ismert exegeták írtak. E kutatás eredményeként tette közzé 1919-ben először sokak elképedésére „A Római Levél” című könyvét. Sokan viszont e könyvben a megváltó feloldást találták meg. E műből új hang áradt, amilyent eddig még nem hallott senki. Nyelvezete Kantra és Platonra, a gondolatok Kierkegaardra, Nietzschére, Dosztojevszkijre és Overbeckre emlékeztettek; egy dolog azonban mindenképpen kiviláglott e könyvből, t. i. az, hogy Pál apostol végső kérdésekre végső feleleteket keresett.

Mi volt az új elem e gondolatokban? A 19. század teológiája, nagy úttörőjének Schleiermachernak nyomában haladva, a hívő ember vallásos tudatát kutatta, annak ú.n. közvetlen függőségi érzetéből indult ki. Bölcséletileg kifejezve ezt úgy mondhatnók, hogy e teológia a hívő embert a keresztyén igazság alanyává, Istent pedig állítmányává tette. Azonban ez a hívő ember is történetileg, szociológiailag és lélektanilag meghatározott. Ilymódon tehát a teológia is mindinkább a korabeli historizmus, szociologizmus és pszichologizmus függvénye

lett. Ha az ember mindennek, így minden teológiai kérdésnek is a fokmérője, akkor a teológia szükségképpen az antropológia részévé válik.

Itt kapcsolódott be Barth. Küzdött a szavakkal, hogy gondolatait valahogy kifejezésre juttathassa. Küzdött a magától értetődőség ellen, amivel az emberek Istent megmagyarázhatni vélték.

Beszélt arról a végtelenül nagy minőségbeli különbségről, amely a teljesen különböző Isten és emberi öntudatunk között fennáll. A Prédikátor régi mondása (5 : 2) „Isten a mennyekben van, te pedig a földön” lett ennek a dialektikus, az igent a nemmel kombináló teológiának egyik központi szövege, Jób könyvéből az összörnyeket, Leviáthánt és Behemóthot kellett segítségül hívnia, hogy megszabadítson bennünket azoktól az elképzelésektől, amelyek Istent túlzottan emberi formában tüntetik fel. Újra meg kellett tehát tanulni azt, hogy „Istent hagyjuk meg Istennek”; Isten istensége lett a központ; éppen kinyilatkoztatásában ismerjük meg Őt előlünk való elrejtettségében.

Barth életének további folyását el lehet néhány szóval mondani. 1921-től 1925-ig a református dogmatika rendkívüli tanára volt Göttingenben, 1925-től 1929-ig egyetemi tanár volt Münsterben, 1929 és 1934 között pedig Bonnban ugyanebben a minőségben működött. Itt került szembe először a nemzeti szocializmussal, amikor megtagadta Hitlernek a Führernek, a totális hűségkü letételeit, ami elbocsátását vonta maga után. Barth kezdetől fogva irányt szabott a Hitvalló Egyháznak a német egyházi vitában; az egyház szabadságáért és igehirdetésének tisztaságáért vívott harcának legjelentősebb írását — a Barmeni Hitvallást nagyrészt ő szerkesztette. A „Theologische Existenz heute” címen megjelent füzetei a mámor és elvakultság eme éveiben sok embert térítettek újra jobb belátásra és felszabadító józanságra. 1935 óta mint egyetemi tanár működött Bazelben, 1956-ban életművének nagy jelentőségére való tekintettel engedélyt kapott arra, hogy 70 éves kora ellenére továbbra is helyén maradjon.

Barth műveinek bibliográfiája már 1956-ban több mint 400 címet foglalt magában. Mindezek közül azonban kimagasló életműve: az Egyházi Dogmatika, amelynek eddig 11 része jelent meg, egyenként átlag kb. 800 oldal terjedelemmel. Itt ütköznek ki összes képességei. Szaktudása a Biblia magyarozatában, hihetetlen olvasottsága a 19. század teológiai irodalmának ismeretében, tehetsége abban, hogy a teológia zsákutcába került problémáit újra világossá és időszerűvé tegye, főleg pedig gondolkodóereje és rendszerező képessége, amelyek révén szinte gótikus katedrálisként emelkedik ki dogmatikája, amelynek szépségét oly sokan megcsodálják. Aki belefog olvasásába, könnyen követheti gondolatmenetét és újra elképedve döbben rá az egész mű egyszerűségére. Legfontosabb azonban az, hogy Barth 9000 oldalon át végig kitartott amellett, hogy Egyházi Dogmatikáját nagy hitvallássá, Isten nagy tetteinek szüntelen dicshimuszává emelje, Aki maga a szeretet és Aki keresi és megtalálja a közösséget velünk, emberekkel. Mindebben egy pillanattal sem tért el a tudo-

mányos formától, mindvégig tárgyilag hajthatatlan maradt. Eme életművével helyet vívott ki magának a keresztyén történetének nagyjai sorában.

E mű 11 része már megjelent, a 12-ik még munkában van. Ezzel elkészült a mű ciklusa, csak az ötödik, befejező ciklus radt még hátra. Vajon az öregedő Barth lesz-e még ereje és ideje ahhoz, hogy az 11. ciklust, a végső dolgokról szóló kérdések ú.n. eschatológiát, a Szentlélek külör művét még kidolgozza? Tovább tudja-e folytatni munkáját?

Anélkül, hogy részletekre térnék ki, művének még két szempontját szeretném vá tenni. Elsősorban hozzáállását a 19-ik századhoz. Barth volt az, aki 1920-ban pontos az eddigi teológia után és új alapokból í ki. Ezt kétségtelenül radikális egyoldalúban tette s ezt később nem egyszer be is is te. De abból a meggyőződésből cseleked, hogy az eddigit így tovább folytatni nem lehet. Annál inkább csodálatraméltó az az őo figyelem, amelyet a 19. századdal szem mutat.

Itt egy adomával mindent megmagyáratunk. Amikor Barth 1946-ban még fél évig előadásokat tartott Bonnban, hogy elősegítse a háború utáni Németország teológiai fejlődés talpraállítását, kívánjárkált a súlyosan megrongálódott egyetépület romjai között. E romok között találta nagy ellenfelének, Schleiermache szobrát, aki ellen egész élete folyamán küz Nagy örömtőt talált abban, hogy ezt a szűjra biztonságba helyezze, hogy valahol díszhelyet foglaljon el. A 19. századdal mi nőtt így járt el Barth, ami talán legjobban közik „Die protestantische Theologie im Jahrhundert. Seine Vorgesichte und schichte” (A protestáns teológia a 19. században; — előzményei és története) című munkájában. 22 évvel ezelőtt Barth elmon nekünk, hogy reméli, ha a Keresztyén matika című művével elkészül, még lesz arra, hogy Goethéről könyvet írjon. Figye reméltó, hogy Barth éppen az utóbbi évek ismételt felhívta a figyelmet arra, a nagy problémákat, amelyekkel a 19. század teológiai téren foglalkozott, magasabb szintűjra elő kell venni.

Még meg kell említenem Barth ökméer jelentőségét. Barth a maga útján haridegen mint Illés, „Izrael ostroma”. Jó néhány való és vélt szent építmény omlo az ő porölysapásai alatt. Istenhez kötöttégát, aki Jézus Krisztusban szólt hozzánk. Iban azonban meglepően nyílt és szabad minden irányban, „világi ember”, mint több munkatársá.

Mozart és Kálvin arcképei egy magasság díszítik dolgozószobáját; az utóbbi évek előszeretettel prédikált a bázeli börtön

Barth visszatért a reformáció alapvető i dulópontjaihoz (mind Luther, mind Kálvir ológiájának bizonyos szempontjait bírálván éppen ezzel nagy befolyással volt a római k líkus teológiára, amelynek különböző, kisebb nagyobb helyet betöltő képviselői őszintén k merik, hogy mily nagy jelentőséget tulajd tanak Barthnak. Velem történt meg, hogy e kor több száz hallgatóhoz beszéltem a lőv egyetemen, egy római katolikus teológus, engem ott bemutatott s a bevezető előd tartotta, nyíltan kimondta, hogy „mindny: Barth befolyása alatt állunk és ez számuk nagy gazdagodást jelent”. Barthtal a ró katolikus teológia is sokat foglalkozik. B: a róla megjelent közlemények közül — J kouwer amszterdami professzornak „A ke lem diadala Barth Károly teológiájában” e könyvén kívül — egyes római katolikus k ményeket tart a legjobbaknak, amelyek íródtak (Hans Urs von Balthasar, Bouill Küng). Befolyása így kiterjed eddig áti hatatlanoknak vélt sorompókon túlrá is.

Ezra Pound

- Siklós István tanulmánya és műfordításai -

IRA POUND, korunk legbiztosabb jövőjű költője; Amerikában, Idahóban született 1895-ben, rövid időig a wabashi kollégium tanára, mnét tanszerűtlensége okán eltávolították — aszország vonja magához és Velencében ja ki első könyvét (100 példányban): „A me Spento”-t 1908-ban.

1909-től 1920-ig Londonban él (később Párisban, majd a Rivierán), az angolnyelvű költészet elsőrendű műhelyében: Yeats, Wyndham Lewis, T. E. Hulme, Aldington, Orage, iot társaként s az Imagist nevű költői mozolom kezdeményezője, magyarázó kritikusa, zére: — célja az egy-kép teremtése nem pszóművészeti hanem költői eszközökkel — vetítve a részletet is feszes pontossággal (a mályos, mégna zengzetes általánosításba veredés ellenén), azaz a dolgot magát hozni zelbe, minden fölösleges, elszínező szót küszöbölni, az irgusban a lehető mértékben egnövelni és a ritmusban a zenei szerkezetek abályait követni. Pound s munkatársai köz- tlen kapcsolatot teremtenek a francia iro- lommal: Gautier, a késői szimbolisták és my de Gourmont irányító szellemével. E ancia közvetítés erős távolkeleti hatást sodor angolnyelvű költészetbe, amely nemcsak und, de (például) T. S. Eliot és Aldous Hux- / későbbi munkásságában is döntő fontos- gú. Pound különösen a japán-kínai költészet filozófia búvkörébe kerül, — költészetének yik legkülönböztetőbb jele a haiku, japán romsoros (öt vagy hétszótagú s rendszerint 1. elvágó szóval megosztott) beolvasztása. und valóban széleskörű kutatásait nemcsak rdításai-átköltései, tanulmányai, közirói inkássága, de költészetének stílusa is bi- nyítja, mely a méreteiben is hatalmas Kan- tóban („Cantos”; az 1918-tól folyamatosan vevő mű eddig utolsó része 1960-ban jelent g) teljesül ki: e zenei szabályokkal feszes bad-versben az ifjúkori Swinburne-, Poe-, setti- és Rosettin épült olasz költészet- nte-hatás, a későbbi Browning, trubadurok, görög-római verselés, különösen a bukoliku- s és Ovidius hatásai ötvöződnék. ipei mozaik-szerű építésűek, mint gondolatai: nte minden tudományágat érintvén a közép- rtól terjedő kereszténység történelmét kíván-

ják új fényvel mutatni. Művelődésünk hanyat- ló, megvesztegethető és megalkuvó. Romlásá- nak kezdetét az *uzsora* hivatalos és egyházi jóváhagyása, az adó- és bankrendszer félelmes elhatalmasodása jelenti (hirdetik a kantók) és hősei e hatalom ellen korról-korra lázadók s a lázadás maga. A vers: *cselekvő eszme*, mint forma, mint a bárminő tartalom formája, melynek tartó-gerince Kung- futsze tanítása mindvégig s ez a többezer éves bölcsélet emelkedik a mai kor kívánatos pél- dájává. Kifejező módja a közérthetőségre törés látszatát is kerüli, nemcsak angol archaikus elemekkel szövi át bonyolult mondatait, de kínai írásjelek, latin, görög, ó-francia, olasz, spanyol kifejezések és idézetek, sokszor poundi értelmezésben jelennek meg, azon elméletől is támogatván: a költészet tudomány, az írás- olvasás ismerete még nem jogosít fel megér- tésére. A költőnek legalább olyan elmélyült tanulmányokra van szüksége, mint a zeneszer- zőnek. A művészi anyag vizsgálatának indítéka a „Tedd Újjá” gondolata kell legyen (lásd legismertebb irodalmi tanulmány kötetét is, címe: Make It New, 1934. London), hol az elem- ző módszer eredeti, a következtetés merész — Babits de méginkább Szentkuty kritikai művei- hez hasonlítható.

Kisebb versei az angliai tartózkodás idejéből valók, melyek több kötetben 1909—1920 között jelentek meg. A legismertebb angliai kiadás T. S. Eliot bevezetőjével és válogatásában 1928- ban és 1959-ben jelent meg. Az itt közölt for- dítások is e kiadás szövegén alapulnak. A költe- mények jól példázzák Pound korai törekvéseit: a már említett hatások mélységét, de különösen a haiku poundi ötvözetét, mely az eredetiben egyenes megállapítással, átvitt-értelem nélküli képpel indul s élesen határozott, átvitt-értel- mű képpel zárul — a kettő közti űrt a képzelet ereje tölti ki. Ez a *gondolati-egymásföléhelyezés* Pound kisebb és hosszabb verseiben sokszoro- zódik (néha az angol nyelv szerkezetéhez köny- nyebben illeszkedő fordított sorrendet alkal- mazza).

Az *Aprilis* című vers első négy sora az átvitt- értelmű kép foglalatára, míg a kettőspont az elhatárolás szerepét viseli s a zárósor — a haiku elem benne a legtisztább — az élesen határozott, átvitt-értelmű kép.

Siránkozó

ír nincsen ványadt sóhajunk,
ír szürkület szele sem ütleget.

é, a szép halott!

ír nem égek többé.

ír nincsen fölöttünk nyugtalan szárny
égen pörögvén zümmögő.

é a szép halott!

ír engem a vágy se nem üldöz vala,

ír nincsen remegése
szünk közelének.

é a szép halott!

ír nekünk az ajkak bora semmi,

ír nekünk semmi a tudás.

é a szép halott?

ír semmi a csermely,
ír semmi a találkahely

né a szép halott!)

utagoel.

Aprilis

Nympharum membra disjecta

rom szellem jött értem
széjjelszaggatott,

ol az olajágak

ntolva a földön fekszenek:

adát vérnász fényes köd alatt.

De Aegypto

Én, még én is, vagyok, ki esmeri az utakat
Az égen át és a szelet, amelyből testem áll.

Megpillantám az Élet Asszonyát

Én, még én is, ki fecskékkel szállong.

Zöld és szürke a köntöse

Redőin vonván a szelet.

Én, még én is, vagyok, ki esmeri az utakat

Az égen át és a szelet, amelyből testem áll.

Manus animam pinxit

Tollam a kezem

Az elfogadható szót leírni

Ajkom a tiszta éneket kántálni!

Kinek vagyon ajako fogadni

Kumi Lótuszának éneket?

Én, még én is, vagyok, ki esmeri az utakat

Az égen át és a szelet, amelyből testem áll.

Volék a láng, mely nyú a napból,

Én, még én is, ki fecskékkel szállong.

Hold van én homlokomon,

Ajkaim mögött szelek.

Zafírok vizében hatalmas gyöngy a hold

Hűves a haboknak sodra újjaiban.

Én, még én is, vagyok, ki esmeri az utakat

Az égen át és a szelet, amelyből testem áll.

Egy leány

Kezembe bútt a fa,
Fanedve bútt karomba,
Mellembe nőtt a fa —
Lefelé
Gally női belőlem, mint a kéz.

Fa vagyol,
Tőzeg vagyol,
Te szél borzolta viola vagy.
Egy gyerek, oly magos vagyol
És a világnak mindez dőre.

Pán halott

„Halállal hoit a nagy Pán.
Ó tü szüzek főt hajtsatok,
virágfüveget néki fonjatok.”

‘Nincsen nyár a levelekben
és a sás is kornyadoz:
hogyan fűzzünk virágfüzért,
hogyan gyűjtsünk áldozatot?’

‘Hölgyek, elmondanom nem szabad,
Hölgyek elmondanom nem szabad;
bugris volt a halál mindig,
miért is adna hát okot
hogy urunkat elrabolta
odvmegülte évszakon!’

Coda (Végbang)

Ó dalaim,
Miért is néztek türelmetlen és kutaton
emberek idegébe,
Meglelték talán vesztett halottaitok
közöttük?

A háboru közelítése:

Actaeon

Léthe képe
és mezők
Telve alvó lánggal
de aranyvert,
Szürke sziklák
és alattok
Tenger
Keményebb, mint a gránit,
nyugtalan és soha szűnő.
Éles fodrok
isten mozdulatból
Pusztító jövendő
és mondta valaki:
„Actaeon ez itt”.
Arany páncélok Actaeonja!
Tiszta rét fölött
S az mezőnek jég arca fölött,
Nyugtalan és mindig mozgó
Hadistene ősi népnek
a néma díszkíséret.

Valami fajtalanság

Kéj és semmivésért dalolj,
értelme másnak a semmi;
hívon jártam e világot,
értelme nem volt másért élni.
Már inkább élnék illatosan
— bár gyász a szírmokat öli —
mint Magyarhont magasztosan,
förlélműlni mind, mi emberi.

Márai Sándor átdolgozta színpadra *Vendégjáték Bolzanóban* című regényét; a színpadi változat *Egy Úr Velencéből* címmel jelent meg nemrég az Occidental Press kiadásában.¹

A „velencei úr” nem más, mint Giacomo Casanova, a 18. század híres, intelligens kalandora. Casanova velencei fogságból menekülve, egy estét és egy éjszakát tölt egy bolzanói fogadóban, mielőtt továbbutaznék Münchenbe, Párizsba. Ezt a pár bolzanói órát eleveníti fel Márai színdarabja. Az öregedő Casanova tévóvázik, fölénye megcsappan, és hirtelen rádöbben arra, hogy únja Don Juanszerű, mindenkit elkápráztató kalandorszerepét. „Senkit sem szeret, s van száz szeretője, Alarcosbál körülötte az élet”, mondja róla Balbi, az elcsappott barát, kísérfője és szolgája a menekülésben; de a mámor nem tart soká, a legenda szétfeszlik pár óra alatt. Párma grófja azzal a különös ajánlattal keresi fel, hogy hozzáengedi a farsangi mulatságok közepette feleségét, Franciskát, ha Casanova kigyógyítja iránta érzett szerelméből. Casanova rááll az alkura, de a fegyver visszafelé sül el: Franciska bosszút áll rajta egy ragyogó jelenetben, és Casanova megtörtén távozik Bolzanóból. A nő talán meggyógyult, hiszen bizonyos fokig sikerült családnia, de az ő ragyogó kalandorszerepének vége, mert *érez*, mert reménytelenül és végerényesen szerelmes Franciskába.

Az *Egy Úr Velencéből* dramaturgiai felépítése ügyes; legfeljebb az első jeleneteket érzi az olvasó (!) — hogy a néző mit érez, azt sajnos elgondolva nem igen ítélték meg — kissé hosszúaknak, azokat a jeleneteket, melyekben a szerző a hangulat, a környezet festése közben Casanovát mutatja be. Az első felvonás második részét az ötödik jelenet tölti be, az előkelő, szellemes és drámai szöcskés Párma grófjával. A második felvonás ezek után igen helyesen ritmuslassító és éppen ezáltal feszültség-növelő mellékes jelenetekkel kezdődik, míg végül, az elsővel párhuzamosan, a második felvonás is, és maga a darab, egy nagy drámai jelenettel zárul, a Casanova és a másik, még nagyobb „ellenfele”, Franciska közötti párbeszéddel. A mellékszereplők közül különösen Balbi jelentős, aki a groteszk, durva kísérfő hagyományos szerepében hol a lelki ellentétet kiemeléséről, hol a feszültség feloldásáról gondoskodik.

Márai nyelve gazdag, izes és változatos. A kötött, verses forma használata viszont nem mindig eléggé meggyőző, nemcsak azért, mert ügyes, csinos rímek mellett gyenge rímeket is találunk, hanem elsősorban talán azért, mert a mai fül már csak tiszta lírát szeret verses köntösben hallani; versben nem-lírát írni ma már merész dolog. Azonban ez a kritika megint csak az olvasó kritikája; Márai *játéknak* nevezi darabját, és színpadi előadásban a kötött forma valószínűleg harmónikus és hathatósan támasztaná alá a színmű *játékos* jellegét. És ha ügyel erre a könnyed, előkelő, „távolság”-keltő hangulatra az olvasó, és kibéleli képzeletével a könyv lapjait, még ő is megérzi a kötött, feszülő forma erejét.

Casanova személye állandóan izgatja az írókat, irodalmárokat és pszichológusokat. Jean Rousset néhány éve kiváló cikkben mutatott rá a Don Juan és Casanova közti különbségekre; Harold Nicolson, tizennyolcadik századról szóló átfogó tanulmányában két másik nagy kalandor, Cagliostro és Saint-Germain gróf mellett biztosít helyet neki, Robert Abirached pedig néhány hónappal ezelőtt megjelent könyvében energikusan lerombolja a Casanova legendát.² Az írók

viszont — Roger Vailland, vagy Félicien Marceau, hogy csak két franciát említsek — inkább a szépitésre hajlamosak; Márai Sándort sem a történelmi kalandor érdekli: Casanovában egy embertípust keres és azon túlmenően néhány örök emberi problémát. A magyar olvasó azonban úgy érzi, mintha Márai, és Márai Casanovája ennél az általános emberi problémáknál többet, személyesebbet is mondana neki. Casanova lázongása, harca, az őt büntető és üldöző Velence iránti szerelme Ady Endrére és más nagy magyar írókra emlékeztet (v.ö. különösen a 24–27. oldalt.) De emlékeztet Ca-

Szüreten *)

Hűségesen őrizte Péter a mennysorságot, mikor egyszerre csak nagy lövöldözés, rikogtatás hallatszott a földről. Kinyitotta a kaput, aztán lekukucsált, mert a nagy kíváncsiság majd hogy ki nem bókta az oldalát. A nesze kijött Krisztus urunk is, és mikor meglátta a kíváncsiskodó Pétert, adott neki háromnap szabadságot, hogy végire járhasson a nagy zenebonának.

Jött Péter sietve, nagy kíváncsian, mert a nagy lárna után azt hitte, valami különösöt lát, talán háborút. Pedig dehogy! Csak a szüret járt: kurjongattak, lödöztek, muzsikáltak, mint közönségesen. Már az első pincénél nyakoncsipték őkelmét s itatták vele a bort, ha kellett neki, ha nem. Majd meg egy öreg puttont nyomtak a nyakába, hogy legalább azt szolgálja meg, amit megivott. Más pincénél a friss pörköltet diktálták bele, amire aztán ivott a maga fejétől is, ha kínálták, ha nem. Tánokban is lett része, meg a nótázásban sem maradt utolsó. Így történt aztán, hogy mire magát észrevette, a szabadság réges-régen lejárt.

Péter nagy szégyenszemmel tért vissza az égiekhez. Krisztus urunk előtt nagyokat ásított, hosszúkat pislantott s várta türelmesen a megérdemelt leckét. A mester tudott mindent, de most az egyszer nem dorgálta meg; csak annyit kérdezett, de azt is szelíden, hogy őrá megemlékeztek-e?

— Egy huncut fit se, édes jó uram — hacsak valamelyik nem káromkodott.

Krisztus urunk nagyon, de nagyon elszomorodott, hanem azért nem szólt egy árva szót sem.

A dolog abban maradt. Péter a kaput hűségesen őrizte tovább. Míg tellett az esztendő, sok lelket beeresztett, még többet visszaküldött. Mikor a szüret ismét közelgett, minden jótélelektől megkérdezte a szőlők állapotát. Ha megtudta aztán, hogy áldás van bőven, Krisztus urunk előtt is egyre sűrűbben emlegette a szüret nevét.

— Jól van édes szolgám, — szólalt meg az Úr — látom, megint lekívánczol. Én eleresztelek; sőt ami több, a tavalyi három nap helyett félesztendőt adok, de most elvárom ám, hogy idejében visszatérj.

Égre-földre esküdözött Péter, hogy megbecsüli magát. Aztán megindult hogy a szél se ért nyomába. A földön még javában arattak,

sanova, a megnyugvást nem lelő, szerető, de hazája által üldözött emigráns íróra is, és általában az helyzetére. Tudom, nem központi té darabnak, mely a művész-bűvész őri a szerepjátszás és az őszinteség pro szól elsősorban, de talán ez a sajnó sajnos igen aktuális magyar vonatkozta Márait, és vonzani fogja a n vasót is, megszeretteti vele az Ameri nagy magyar író legújabb művét.

¹) Occidental Press, P.O. Box 1005, ton 13, D.C. A könyv ára 3 dollár. Meneél az árhoz 15 dollárcent portóköllékelendő.

²) Jean Rousset, *Don Juan et le Diogéne* c. folyóirat 1956. áprilisi s Harold Nicolson, *The Age of Reason* 1960), XVI fejezet; Robert Abirach *nova ou la dissipation* (Párizs, 1961).

olyankor pedig nyulakat lehetne lő lőszemekkel. Azért bejárta a hegyeke elegyedett csak az aratók közé. De mezőre ért, nagy, fekete felhő kele faluban mindjárt veszedelem elé ha Lett is veszedelem, de még mekkor szele felfogatott minden búzakei kéréket kibontogatta, a markot mi szét separta.

De ez még mind semmi, az itél következt: villámlott, dörgött, csa lett sírás-rívás, fogcsikorgatás, mert dűlt, úgy esett a jég. Nem volt már egyetlen ép gerezdje sem, mire Péter ben a mennysorság ajtajára ért.

— No, mi baj Péter? — kérdezte :

— Segíts, uram, ha Isten fia vagy futóvá lesznek az emberek, mert min elver a jég.

A Mester csak annyit kérdezett, l rőla megemlékeztek-e?

— Oh, megváltó Istenem, örege-aj tól egyig azt kiáltja: uram Jézus, ne uram Jézus, segíts meg!

— Látod, látod, Péter, mikor az em ban úszik, legelőször azt felejt el, a csak a végső veszedelemben emléke arról, akit elfelejtett.

— Máskor fiam, ha ott jársz a víg lett, el ne feledd: imádkozni is tar őket.

(*) Magyar Paraszttmesék, Ilyés Ortutay Gyula kiadásában.)

Nyomatékosan kérjük olvas hogy rendezzék mielőbb 1962-re előfizetésüket. A legtöbben közülük már nem megszorulva nyomorgó kültek, hanem a befogadó ország lag rendezett körülmények közil polgárai; illő tehát, hogy magunk zunk csekély áldozatot, hogy m gyarok fizessük az egész világot szórtságban olvasott lapunkat, kelljen öt évvel a forradalom utá mindig elsősorban holland test áldozatkésztségére támaszkodnunk

A Szerkes

Lázár feltámasztása

(A. D. Thomas:
„The Life of Christ
by an Indian Artist”

Cliché
Algemeen
Handelsblad)

Keresztyének Indiában

30 egyház küldöttel, akik 1961. nov. 18-tól -ig az Egyházak Világtanácsának harmadik ülésein résztvettek, nemcsak a hindussal találkozott Indiában, hanem az keresztényekkel is. Ezek csak törpe ki-írt alkotnak e túlnépesedett országban: rotestáns és 1% katolikus összesen 9% keresztényen 440 millió lélekből.

rtelen lenne azt hinnünk, hogy a kereszt-ny Indiában egyszerűen, minden gondol-nélkül átvették a nyugatról jött tanítást. gati formákat természetesen hiába is lénk Keralában az ún. Tamás-keresz-tnél, akik a negyedik századig vissza tud-zetelni egyházuk működését. Így az régeb-pítású, mint a legtöbb nyugati egyház. ok a keresztények, akik a nyugati hit-s munkássága révén tértek át az iszlám-ágy a hinduizmusról, először átvették az evangéliummal a vele járó formákat később, amikor egyházakat alapítottak, indiai külsőt kerestek az evangélium íre.

tekintetben eltér az indiai forma a k ismeretes nyugatitól, nem szabad an elhamarkodottan ítélnünk. Igaz, öb külsőséget a hinduizmusból kölcsön-ghát honnan is kaphatnának más inspi-? Természetesen jogunk van óvatosan ni a kérdést, hogy vajon nem lopózott-e ormák mellett a hinduizmus szelleme is? ves formákat való keresésben azonban lak magánia kell az utat megtalálnia az éllum szívéhez. S akkor ki is derülhet, sok abból, amit addig lényegesnek tar-k, a valóságban nem volt egyéb, mint humanizmus vagy római moralizmus, még germán heroizmus is, vagy angol-íozan ész. Kétségtelenül sok a veszély az ak számára a keresztény hit új formá-

jának keresésénél, ellenben a lehetőségek is nagyok.

Három területen világosan látható a fejlődés egy indiai forma irányába. Elsősorban abban az erős vágyban, hogy megtalálják a keresztényi együttélés módját, amely az Úrral és egymással valóságos közösséget alkot. Ezért alkalmazzák a jellegzetes indiai közösségi élet-formát, az ashram-ot, amely egy csoport együtt-élése egyszerű körülmények között; a tagok fogadalmat tesznek s közös célra törekcszenek. A hindu az ashram-közösségben megoldást keres a gyötrő problémára, hogy mi az értelme a születések kereké körforgásának. Végző fokon az ashram csak előkészület a tökéletes ma-gányra, amikor az ember visszavonja magát az erdőbe, hogy a végső életmishtéríumhoz hatoljon. A keresztény ashram-ok csak a külső formát vették át. Sokféle típust találunk: némelykor csak férfiak részére van, máskor viszont nők részére, néha pedig családoknak; s mindnyájan közösségben élnek. A fogadal-mak a jelenkorra vannak szabva, mindig ön-kéntesek és gyakran meghatározott időre szól-nak, kivéve ha az ember életfogytig tartó kötelezettséget vállal. De mindig a szolgálat a jellemzője a keresztény ashram-nak, ami a hindu ashram-nál eredetileg hiányzott. A keresztény koinonia a szegények gondozására irányul. Mindezek az ashram-ok különböző területeken folyó munka központjai, ú.m. is-kolákban, kórházakban, poliklinikákban vagy az ige hirdetésben. A családi ashram-okban gyak-ran egyetlen cél a környezetnek megmutatni, hogy a keresztények milyen egyszerűen és Uruk iránti igaz odaadásban tudnak élni. Főleg a falupítésnél és a közmunkában segítenek.

Az ashram mellett ott van — ahogy azt Dél-Indiában legszívesebben nevezik — a „gyülekezeti élet” új forrnája. Csúpán az ige-

hirdetési formát említem, pedig érdekes lenne beszélni a megújulásról is a szentségek köré-ben. Nagygyűlések Billy Graham módjára lehet-ségesek még ugyan ebben az országban, de maradandó hatásuk nincsen. A módszer, amely Indiában alkalmazható, a kalakshepam. Szó-szerint annyit jelent, mint az időt kellemesen tölteni, ténylegesen egy szent történet zenei kísérettel való tolmácsolását értjük a szó alatt jelenleg. Az elbeszélés anyagát a hindúk a Mahabharátából és a Ramayanából merítik, míg a keresztyének a bibliából. A hősök a hin-dúknál az öt Pandawa, s Rama meg Siwa, a keresztyéneknél az ótestamentumi alakok, az apostolok és különösen Jézus Krisztus.

Egy ilyen kalakshepam-hoz mindenké elözt szükséges az énekes-beszélő, aki estétől haj-nalig hallgatóságának — hogy azt lekösse — felváltva mesél és énekel, ahogy a szellem neki sugallja. Dohogón ül társai mellett, akik foly-tathatják az előadást, ha ő netalán túlságosan elfáradna. Mögötte egy hegedűs és egy három vagy négy tagú zenekar. A tamburás egész idő alatt veri az ütemet, még a beszéd alatt is.

Amikor néhány éve Comjeeveram-ban, Mad-rastól délre, résztvettem egy ilyen éjjeli gyű-lésen s egy szolgálatkész orvos lefordította nekem a lényeges dolgokat abból, amit a bha-gavathar (az énekes-beszélő) előadott, az evan-gélium hirdetésének e módja mélyen megrá-zott. A forma jellegzetesen indiai, és mégis találó módon tolmácsolták azon az estén az evangéliumot.

Az indiai egyházak azzal a feladattal is küz-denek, hogy miként állítsák az ország mű-vészetét a bibliai elbeszélések szolgálatába. Is-meretes, ahogy a kínai művészek ábrázolták a karácsonyt, a menekülést Egyiptomba, az utolsó vacsorát és annyi más bibliai történet. Jóval kevésbé ismert az, hogy indiai művészek is foglalkoztak az újtestamentumi történetek-kel igazi indiai módon. Elsősorban Alfred Da-vid Thomas alkotásaira gondolok. Bár ő a legszigorúbb anglikánokhoz tartozik, mégsem habozik Krisztus alakját hol mint Kreshma-t, hol mint Buddhát ábrázolni. Alakjai, melyek-ből itt egyet közlünk, az indiai arisztok -raták kecsességével és elfinomodottságával rendelkeznek. Amikor Gábiel Máriának meg-jelenik, lótuszt tart kezében az arkangyal a tisztaság és béke szimbólumaként. Amikor a kísértő megjelenik Jézusnak, ragyogó szépségű alak. Az Úr pedig sziklán ül, mint Buddha s legyőzi a Sátánt szavainak erejével, ami pusztító lángként van ábrázolva.

Amikor Thomas a jó pásztort ábrázolja, egy ifjút rajzol, lengő fehér öltözékben, aki tel-jesen alkalmatlan arra, hogy a bárányt kisza-badítsa a meredek szikla tövében növő tövisek közül. A művész szépséget akar kifejezni és szellemi igazságot tolmácsolni; a szó szerinti eredmény, amely minket nyugatiakat mindig újra lebilincsel, az indiaiak részére a durva materializmus bizonyítéka. Ő a papot az irgal-mas samaritanus történetéből brámánként ábrázolja, kopaszra nyírt fejjel, amelyen egyet-len tincs érintetlen — azt sohasem szabad levágni. Mikor a kisdetek Jézushoz mennek, feltűnő, hogy mindnyájan sötétbőrűek, mint a kaszton kívüli gyermekek, míg a magasabb kasztból származó világosabb bőrű gyermekek távol maradnak. Néha dicsfényvel veszi körül Jézus fejét, de rendszerint finomabb megoldást talál: a nap vagy a hold jön fel mögötte.

E művészet mégsem népszerű sok indiai keresztényennél. Ezekben az alakokban inkább Vishnu isten számos megtestesülésének egyikét ismerik fel, mint az evangélium Emberfiát. Figyelemreméltó, hogy gyakran a külföldi hit-térítő, akik e képek művészi értékére figyel-nek fel, lelkesebbek, mint indiai kollégáik, akik az indiai életből és szokásokból indulnak ki.

Így tették az első, sokat ígérő lépéseket az indiaiak a keresztényiség felé vezető úton, amely sok szennyet lemosott, s amely őszintén indiai és mégis igaz keresztényen lesz. T. G.

Japán, az ellentmondások országa

A közelmúltban, midőn Japánban jártam, a politikai megfigyelők beszélgetéseit az a hasztalan törekvés hatotta át, hogy a szigetország ellentmondó jelenségeit közös nevezőre hozza. A szemlélő elé itt valóban igen zavaros kép tárul. E kép főbb vonásait a következőkben foglalhatjuk össze.

Egy idő óta japán szélsőbaloldali körökben, főleg az egyetemi hallgatók és részben a szakszervezetek körében nagymérvű amerikaellenes hangulat lett úrrá, amelyre addig még sohasem volt példa.

Ugyanazok a diákok azonban, akik annak idején tízezzel tüntettek „ami go home” felirású plakátokat hordozva a tokiói amerikai külképviselet előtt, válogatás nélkül vetették át az amerikaiak számos jó és rossz szokását. A legősibb amerikai sport, a baseball, amelyet Európában alig ismernek, ma Japánban a legnépszerűbb sportág. A baseball csaknem annyira lelkesíti a japánokat, mint az amerikai tömegeket. A golfjáték, bár nem Amerika találmánya, de mégis ott a legelterjedtebb, Japánban napról-napra mindjobban tért hódít. Láttam fiatalembereket — akik talán tisztviselők vagy jobbmodú munkások lehetnek — amint a déli színtetben a gyár udvarán vagy az utcán golfütőjükkel kitartással és módszeresen gyakorolták a golfütéseket, sőt amidőn a hajón együtt utaztam japán diákokkal, azok a harmadik osztály fedélzetén magukkal hozott ütőkkel serényen gyakorolták ezeket a mozdulatokat.

A legvadabb és legfülsiketítőbb amerikai slágerek töltik be a gramofonlemezeket árusító boltokat és azokat a japán énekesek és énekesnők gyakran alig felismerhető angol nyelven utánazzák. A japán nyelv, főleg az ifjúságé, telített divatos amerikai kifejezésekkel, amelyeket a japánok még fokozottabban amerikai stílusban használnak. Így például Japánban „szómó”-nak hívják a nehézkes mozgású embert (ami a Slow Motion lassú mozdulatot jelentő kifejezésnek Amerikában sem használt rövidítése). A reklám is teljesen amerikai jellegű. A televízióban komoly programokat félbeszakítanak, hogy Mickey-Mouse stílusban hirdessenek valamilyen újkeletű majonézt. Tokio központjában az egyik legnagyobb áruházban úgy éreztem magam, mint-ha hirtelen New Yorkba kerültem volna — minden amerikai újszerűséget árasztott, még a snack-bar sem hiányzott amerikai ételleivel és amerikai módon kikészített bármixereivel.

Ugyanakkor azonban kétségtelenül fokozódik a japán tradíció, mondhatnók a japánizmus kihangsúlyozása. Persze sok a stílustalanság is ebben a neo-japánizmusban. Így például a középkorban egy bizonyos vár-stílus alakult ki a japán építészetben ivelt tetejű, többemeletes, fölfelé vékonyuló pagodaszerű, fehérre mázolt épületeivel. Az utóbbi időben számos ilyen várszerű építmény nőtt ki a földből olyan helyeken, ahol ilyenek sohasem álltak. Atami fürdővároskában, amely Tokiótól vasuton másfél órányira fekszik, szintén láttam egy ilyen új várat. Hemzsegték a kirándulók. A lovagvárból csak a külső jelleg maradt meg, de még azon is történtek változtatások. Míg régen a japánok kőből és fából, de többnyire fából építkeztek, addig ezek az épületóriások betonból készülnek. Atamiban a vár nyolc emeletét felvonók kötik össze, amelyekben fessen öltözött női apródok látják el a szolgálattel. Volt itt étterem, emléktárgyüzlet és benne valahogy az áruház, kirándulónhely és mulatóüzem egyesítését találtuk.

Ugyanakkor tudnunk kell, hogy ma a többi ázsiai nép közül még a japánok stílusérzéke a legerősebb s így e stílushibák rendkívül feltűnően ütköznek ki. Ime egy példa. Megnéz-

tem egy Szamuráj-filmet. Ilyen vonatkozású filmekben — ugyanúgy mint a hasonló vonatkozású drámákban és regényekben — a szamurájok, a japán lovagok hőstetteit éneklük meg. Annál nagyobb volt a csodálkozásom, amikor néhány perc múlva arra döbbsentem rá, hogy itt persziflázsról, a szamurájok tudatos kigúnyolásáról van szó, míg régebben az ilyen előadások szinte események voltak. A főszerepeket ismert japán komikusok játszották. A film végül is hatalmas és korántsem lovaginak mondható verekedéssel végződött, teljesen az amerikai vadnyugati filmek mintájára. A verekedés egy meredek tengerpart fölötti kis kunyhóban játszódott le és olyan duhaj volt, hogy a kunyhó a bennlevőkkel együtt végül is a meredek partról lezuhant a mélységbe és a hős-komikusok a tömeg hatalmas kacagása közben épen csak hogy megmenekülhettek. Régebben ilyen filmelőadás itt teljesen elképzelhetetlen lett volna. A nép sohasem tűrte volna, hogy nemzeti múltját ennyire kigúnyolják.

A japán csoda nem szolgálja mindenki javát

Ez az ellentmondás gazdasági téren is jelentkezik. Négy évvel ezelőtt úgy véltém, hogy ez az európainál későbbben megindult gazdasági fellendülés a népet majd hozzásegíti ahhoz, hogy a háború és összeomlás okozta katasztrófából és bajokból (a belsőből és külsőből egyaránt) kiemelkedjen. Japánból valóban a gazdasági csoda országa lett. A kémények füstölnek, Japán nagyrészen elsőrendű áruival elárasztja az egész világot.

1960-ban például csaknem 5 millió tranzisztor-rádiókészüléket exportált. A televízió rendkívüli arányokban terjedt el. Japán 28 legnagyobb városában például kétszer annyi lakásban van televízió, mint vízvezeték. Teljesen új iparágak nőttek ki a földből. A háború által rombadöntött városok helyreállítása csaknem olyan mérvű, mint Németországban. A bombatámadások tűzvihara csak Tokióban magában háromszázezer lakást döntött romba s lakossága 3 és fél millióra csökkent (a háborúelőttihez képest körülbelül a felére). Ma Tokió 9 és fél millió lakosával a világ összes nagyvárosai között a második helyen áll.

Az a remény azonban, hogy az 1945-ös nagy csapást a most immár több éve tartó prosperitás-hullám során sikerül kiheverni, nem, vagy csak részben vált valóra, mivel Japánban az újkeletű jólét hatása jóval kisebb körre terjed ki, mint Európában. A bérek és fizetések nagy része a mi fogalmainkhoz képest rendkívül alacsony. A fiatal nemzedéknek, amelytől az iskolában, az egyetemen és hivatásában rendkívül nagy szorgalmat és kemény munkát követelnek, csak igen kevés a kilátása arra, hogy jobban fizetett pozíciókba emelkedhessenek. Emelett Japán még ma is a kis- és törpeüzemek országa. A Nagy-Tokió körzetében levő 50,000 ipari üzem közül csak kerekén 150 üzem foglalkoztat több mint 500 munkást és csaknem 20,000 üzem négynél kevesebb munkavállalóval dolgozik.

Az életszínvonal-különbségek, a felemelkedési lehetőség korlátozottsága, az ipari központokba tóduló parasztfjúságnak gyökerét vesztettsége, amely hirtelen kiszakadt a szigorú, de biztonságot és támaszt nyújtó családi és falusi közösségből, a „fogyasztó társadalom” felé hajló irányzat, amely Japánban is félreismerhetetlenül kiütözközik, még az egyszerű amerikai katonának is aránytalanul magasabb életszínvonala — mindez és még sok más tényező odavezetett, hogy az amúgy is lobbanékony japán természet mindjobban a szélsőségek felé hajlik.

Sok minden függ majd attól, sikerül-e az ország vezetőinek a gazdasági fellendülés to-

vábbfolytatását biztosítaniok és minden arról gondoskodniok, hogy a prosperitáslám nécsak azokat szolgálja, akik az vezetett „szociális piramis” legmagasabb teit foglalják el. Volt idő, s ennek még másfél évtizede, hogy a japán néppel szeretetére és császárhűségére való hivatással mindent el lehetett érni, és az élvonal kérdését mint mellékes kérdést lehetett hanyagolni. Ma ez azonban Japán már nem lehetséges.

Nipponnak még van stílusa

E cikk elején már említettük, hogy Japán nehéz közös nevezőre hozni. Az itt vázolt rövid momentumok mellett azonban befejezéséig mégis rá kell mutatnunk egy körülményre: Japánok életformája a többi néphez képest sokkal szilárdabb, egységesebb és kötelező; ezt seholsem érzékeli az idegenben, mint a japán lakásstílus szinte lenyeregében, amelyet épüget megtalálunk melyik távoli halászfaluban, mint a kunyhók és házikók falain belül, amely ipari nagyvárosok növekedő külvárosi neinek nagyobb részét képezik.

A ma is élő japán stílusérzék, a japán és lakáskultúra letéteményese elsősorban japán nő. Azonban őt is bevonták az idővaraiba — egy tüntető diáklányt, csa szimbólumként, a tavalyelőtti vad tüntetalkalmával saját bajtársai a szó szoros mében széttapostak. A japán nő az inkább megtartotta természetének egységét a japán tradíció folytonosságát, mint a férfi. Bármely politikai erőnél nagy felelősség terheli őt tehát hazája még ezek ellenére megmaradt stabilitásának őrzésében.

KL. MEHI

jőjjetek

Keresztyén havi lap:
Szellemi fórum.
Szerkesztőbizottság:

Kibédi Varga Aron, Soós Bálint

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Postbus 7115, Amsterdam-Z. 2., Hollandia
Postai csekk száma: 316430,
Admiraal de Ruyter Fonds, Utrecht,
Hollandia.

Minden cikkért szerzője felel.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Évi előfizetési díj: Anglia: 10,— sh., Argentína: 90 peso, Ausztrália: 12,— sh Ausztria: 35,— Sch., Belgium és Luxemburg: 65,— fr., Franciaország: 700,— fr Hollandia: 5,— gld., Kanada: 1,50 \$ Németország: 5,50 DM., Svájc: 6,— fr Svédország: 7,— Kr., Uruguay: 13 peso U.S.A.: 1,50 \$.

Félévi előfizetési díj a fenti összegek fele.

Megrendelhető:

Anglia: Benedek Márton, 17, St. Dunstons Rd., London W. 6. ● Argentína és Uruguay: C. A. Besenyi, Obilgado 1155, Adrogue F.C.N.G.R., Prov. Buenos Aires ● Ausztrália: Csörsz Győző, 311 Merrylands Rd. Merryland, N.S.W.; Domahidy András, 142 Townsen Rd., Subiaco, W. A. ● Ausztria: Vér Zoltán, Wler XXII. Maurichg. 18—20. ● Hollandia: Postbus 7115, Amsterdam-Z. 2. Postai csekk száma: 316430. Admiraal de Ruyter Fonds, Utrecht. ● Németország: Exodus könyvesbolt, Arnulfstr. 146, München 19. ● Svájc: Szabó, Mittlerstr. 24, Basel. ● Svédország: Z. Balogh, Postbox 17, Vällingby 1. ● U.S.A. Kolosváry Sándor, Buffalo 9., N.Y., P.O.B. 54. Más országokból sziveskedjenek olvasóink közvetlenül kiadóhivatalhoz fordulni.